

2012-12-18
Reviderad 2013-02-27

Eritreanska flyktingar och asylsökande i Sudan

Foto: Christer Svan

Innehåll

1. English summary.....	4
2. Inledning	6
2.1. Bakgrund	6
2.2. Avgränsning	6
3. Allmänt om eritreanska flyktingar i Sudan	7
4. Gränspasseringen	8
4.1. Gränsen mellan Eritrea och Sudan	8
4.2. Illegal gränsövergång	10
4.2.1. Asylsökande som passerar gränsen på egen hand.....	11
4.2.2. Asylsökande som passerar gränsen med hjälp av smugglare. 12	
4.3. Smuggling från östra Sudan och vidare	14
4.4. Kidnappningar av flyktingar och asylsökande	15
4.4.1. Människohandel	16
4.5. Lifos kommentar	17
5. Asylprocessen	18
5.1. Registrering och flyktingstatusbedömning.....	18
5.2. Identitetshandlingar för flyktingar.....	21
5.3. Lifos kommentar	21
6. Situationen för flyktingar i Sudan	21
6.1. Rörelsefrihet för flyktingar.....	21
6.1.1. Situationen i östra Sudan.....	22
6.1.1.1. Tillstånd att lämna flyktinglägren	22
6.1.1.2. Risk för att arresteras och åtalas	22
6.1.1.3. Flyktingar bosatta utanför flyktinglägren i östra Sudan	23
6.1.2. Situationen i Khartoum	23
6.1.2.1. Vilka flyktingar finns i Khartoum?	23
6.1.2.2. Risk för att arresteras och åtalas	25
6.1.2.3. Särskilt utsatta grupper i Khartoum.....	26
6.2. Rätten till arbete	26
6.3. Rätten till sudanesiskt medborgarskap	27
6.4. Deportationer	28
6.4.1. Deportationer av personer gripna i norra Sudan	28
6.4.2. Deportationer av personer gripna i östra Sudan	29
6.5. Lifos kommentar	30
Källförteckning	32

Om rapporten

Denna rapport är skriven i enlighet med EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation (2008). Den är sammanställd utifrån noggrant utvalda och allmänt tillgängliga informationskällor. Alla använda källor refereras.

Informationen har noggrant granskats, utvärderats och bearbetats under en begränsad tid. Sammanställningen gör inte anspråk på att vara uttömmande och bör inte tillmätas exklusivt bevisvärde i samband med avgörandet av ett enskilt ärende.

Om en specifik händelse, person eller organisation inte nämns i rapporten innebär inte detta att händelsen inte har ägt rum, eller att personen eller organisationen inte existerar. Informationen i rapporten återspeglar inte nödvändigtvis Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och det finns ingen avsikt att genom rapporten göra politiska ställningstaganden.

1. English summary

Every month, an estimated 2 000 asylum seekers from Eritrea continues to illegally cross the border into eastern Sudan and apply for asylum. Most asylum seekers cross the border without being detected while others are arrested by the Sudanese authorities along the border. Many Eritreans continue their journey straightaway and do not apply for asylum. The sources interviewed stated that asylum seekers in eastern Sudan have not left Eritrea legally. Lifos notes that the information collected about how to cross the border legally is contradictory. However, young Eritreans are not granted exit visas and cannot leave the country legally. No age limit was mentioned.

Lifos concludes that asylum seekers can cross the border either on their own or with the help of smugglers. Asylum seekers crossing on their own can do this in many different ways. Many walk from Tesseney to the border. For example, one can follow the river Gash to the border. Others ask locals for direction. The border can be crossed both nighttime and daytime. To reach and cross the border asylum seekers walk both on roads and through the forest.

Smuggling of asylum seekers from Eritrea to eastern Sudan has been going on for a long time and can be done in many ways. For example, an asylum seeker can be smuggled by car or foot with the help of different smugglers, including Eritrean soldiers and officials. UNHCR stated that many smugglers accompany their clients to the border and then the person crosses alone. Sometimes someone is waiting on the other side. Not everyone knows where he/she crossed the border. Most asylum seekers arrive in Kassala state, but it is possible to cross the border at other locations as well.

The refugee camp Shagarab I has become a hub for smuggling from eastern Sudan. Refugees and asylum seekers often use smugglers to travel from Kassala due to the difficulties to obtain a travel permit from state security. The main smuggling routes currently seem to go through Egypt, Sinai to Israel and to Khartoum. Furthermore, a relatively new phenomenon is kidnapping of refugees and asylum seekers. Among those kidnapped are also victims of trafficking.

The Sudanese authorities only register new arrivals and assess asylum claims in Shagarab I. The asylum process, at least for Eritreans, seems to be relatively fast. However, there are major shortcomings in the process, according to UNHCR. The asylum claims are similar to the ones presented in Sweden and the acceptance rate is very high.

Lifos notes that many refugees and asylum seekers only use the refugee camps in eastern Sudan for transit. UNHCR that approximately 80 % of all asylum seekers leave eastern Sudan. Some leave during the asylum process and others after being granted refugee status.

The refugee card is the only official document issued to refugees by the Sudanese authorities. The design and color of the card has changed over the years. It would therefore be difficult to determine authenticity.

Lifos concludes that the right to freedom of movement is restricted in Sudan. Sudan has ratified the 1951 Refugee Convention, but has made a reservation to Article 26 (freedom of movement). In practice, it means that Sudan applies a camp policy and refugees need permission from state security to leave the refugee camp where he/she lives. It is difficult to get a permission to leave the camp for other reason than health care. Therefore, refugees are confined to a difficult life in refugee camps in eastern Sudan.

Refugees found outside the camps without valid authorization risk being arrested and prosecuted in both eastern Sudan and in Khartoum. This also applies to refugees holding the green refugee card issued in Khartoum before 2005. UNHCR regularly visits detention facilities to identify refugees and asylum seekers who have been arrested due to illegal movement or illegal entry. The refugee camps are not closed or heavily guarded and it is not difficult to leave. At the same time, Sudanese authorities do tolerate some refugees residing in urban areas in eastern Sudan.

Lifos notes that national legislation allows for refugees to work. In practice, however, it is virtually impossible for a refugee to obtain a work permit with a few exceptions. Therefore, many refugees are forced to work in the informal sector without work permits. The risk of being arrested is high.

National legislation also allows, at least in theory, for refugees to obtain Sudanese citizenship. However, additional requirements for naturalization have recently been introduced. In practice, it is unclear if and under what circumstances refugees may be granted Sudanese citizenship.

Lifos concludes that Eritrean refugees and asylum seekers in Sudan risk being deported to Eritrea. A total of 400 people were arrested in northern Sudan during the second half of 2011 and later deported. They were detained for several months near the border to Egypt before being deported by the Sudanese authorities. The majority were Eritrean citizens. According to UNHCR, some 80 Eritreans who were arrested in eastern Sudan during 2011 were deported. During January to June 2012, 27 Eritrean asylum seekers were deported.

In sum, a person who has been granted refugee status in Sudan generally face an unsafe situation.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Lifos har tillsammans med verksamhetsområde asyl under perioden 24 april - 5 maj 2012 genomfört en utredningsresa till Khartoum i Sudan och till Kassala stad i östra Sudan i syfte att inhämta uppdaterade och fördjupade kunskaper om eritreanska flyktingar och asylsökande i Sudan, främst rörande illegal gränspassage från Eritrea till Sudan samt flyktingarnas situation i Sudan. Delegationen besökte även staden Girba och flyktinglägret Shagarab I i östra Sudan. Vidare inhämtade delegationen information om säkerhetssituationen i områdena Abyei, Blue Nile och Södra Kordofan. I denna rapport redovisas insamlad information om eritreanska flyktingar och asylsökande i Sudan.

2.2. Avgränsning

Under utredningsresan genomförde delegationen 26 möten. Intervjuer gjordes med medarbetare vid FN-organisationer, företrädare för myndigheter i Sudan, frivilligorganisationer, nyanlända eritreanska asylsökande i Kassala, eritreanska flyktingar i Khartoum, religiösa ledare samt tjänstemän vid ambassader i Khartoum. Vid urvalet av samtalspartners har delegationen strävat efter att få en så mångfacetterad bild av situationen som möjligt. Det bör noteras att man inte får resa utanför Khartoum utan tillstånd från den sudanesiska säkerhetstjänsten. Delegationen kunde därför inte röra sig fritt utanför huvudstaden.

Rapporten redovisar om inte annat anges den information som insamlats under utredningsresan. Källorna anges i fotnoter och det faktum att endast en källa redovisats betyder inte nödvändigtvis att inte flera källor uppgivit samma information. En del av källorna är på egen begäran anonymiserade för att inte riskera att pekas ut. De anonyma källorna har getts en egen anonym identitet. Det framgår av texten de delar som redovisar Lifos bedömning.

3. Allmänt om eritreanska flyktingar i Sudan

Sudan har tagit emot flyktingar från Eritrea under lång tid och har traditionellt haft en allmänt generös inställning till flyktingarna. Utrymmet för att ge skydd till flyktingar har emellertid minskat avsevärt de senaste åren. Sudan är ett av få länder som är allierade med Eritrea, vilket sannolikt påverkar den sudanesiska regimens inställning till den eritreanska flyktinggruppen.¹

Enligt UNHCR finns det totalt 139 991 flyktingar och asylsökande i Sudan. Av dessa kommer 103 193 från Eritrea. Det finns också flyktingar och asylsökande från Tchad, Centralafrikanska Republiken, Etiopien, Somalia samt några andra nationaliteter.²

Majoriteten av flyktingarna finns i östra Sudan. Av totalt 85 641 flyktingar bor 69 920 i något av flyktinglägren medan 15 721 är bosatta i städerna i östra Sudan.³ Dessa flyktingar kommer huvudsakligen från Eritrea, men det finns även etiopier och ett fåtal somalier.⁴ Commissioner for Refugees (COR), som är ansvarig myndighet för flyktingar i Sudan, uppgav att det finns fler än 90 000 flyktingar i flyktinglägren i östra Sudan och att omkring 98 % är eritreaner.⁵ I Khartoum finns det uppskattningsvis 30 000 flyktingar. Det finns ingen heltäckande registrering av flyktingar i huvudstaden.⁶

Det finns nio officiella flyktingläger i östra Sudan. I delstaten Kassala ligger Abuda, Girba, Kilo 26, Shagarab I, II och III och Wad Sharifey.⁷ I delstaten Gedaref finns flyktinglägret Um Gargour och i delstaten El Jazeera finns Fau 5. Det fanns tidigare tolv öppna läger, men de tre så kallade Suki-lägren stängdes officiellt i januari 2012.⁸

UNHCR delar upp den eritreanska flyktinggruppen i en gammal och en ny grupp. Den gamla gruppen består av de flyktingar som anlände till Sudan före den 1 januari 2005. De viktigaste orsakerna till att de flydde var Eritreas självständighetskrig mellan 1961 och 1989, gränskonflikten mellan Etiopien och Eritrea från 1998 till 2000 samt svält i hemlandet. De flesta är före detta sympatisörer till oppositionspartiet Eritrean Liberation Front (ELF). Gruppen består huvudsakligen av personer från den etniska gruppen tigre som lever i gränsområdena både i Eritrea och i Sudan. De är muslimer och talar arabiska. Uppskattningsvis är runt 60 % av flyktingarna i den

¹ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare B, samtal i Khartoum 2012-04-26

² UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare A, samtal i Khartoum 2012-04-26

³ Uppgifterna gäller delstaterna El Jazeera, Gedaref och Kassala i östra Sudan.

⁴ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-04-30

⁵ Commissioner for Refugees (COR) Girba, samtal i Girba 2012-05-01

⁶ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare C, samtal i Khartoum 2012-04-26

⁷ Delstaten Kassala kommer härfter endast anges som Kassala och staden Kassala som Kassala stad.

⁸ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-04-30

gamla gruppen födda i Sudan.⁹ Många eritreaner i denna grupp gifter sig också med någon från samma grupp i Sudan.¹⁰

Den nya gruppen består av flyktingar som anlände till Sudan efter den 1 januari 2005. Denna grupp ser väldigt annorlunda ut jämfört med den gamla gruppen. Flyktingarna kommer huvudsakligen från höglandet i Eritrea. De är kristna och talar inte arabiska som modersmål. Många är unga, mellan 16 och 30 år, och välutbildade.¹¹

UNHCR uppgav att av flyktingarna i östra Sudan tillhör omkring 77 000 den gamla gruppen och 9 000 den nya gruppen.¹²

4. Gränspasseringen

4.1. Gränsen mellan Eritrea och Sudan

Tre delstater i östra Sudan har gräns mot Eritrea. Norrifrån är de Red Sea, Kassala och Gedaref. I Kassala finns fem officiella gränsövergångar och de flesta som passerar uppvisar giltiga resehandlingar. De kommer bland annat till Sudan för att besöka släktingar som bor på andra sidan gränsen. Besökarna är inte asylsökande.¹³

En källa påpekade att äldre personer och myndighetspersoner från Eritrea som innehar pass eller identitetskort inte behöver visum för att passera gränsen. För andra grupper gäller generellt att man inte beviljas utresevisum.¹⁴ En annan källa uppgav att det sker mycket handel över gränsen och att det är lätt att få visum i både Eritrea och Sudan för personer som är bosatta i gränsområdena. Detta gäller dock inte yngre personer från Eritrea.¹⁵

De officiella gränsövergångarna i Kassala norrifrån är Shallob, Awad, Mukram, Gulsa, Laffa, Gergef och Hamdayet. Shallob ligger 800 meter från själva gränsen. Gränsövergången är bemannad av säkerhetstjänsten. Awad ligger cirka två km från gränsen och är bemannad av personal från säkerhetstjänsten, militären och migrationsmyndigheten. Gulsa ligger cirka en km från gränsen, nära flyktinglägret Wad Sharifey och Laffa ligger cirka två km från gränsen. Den nya asfalterade vägen från Kassala till Eritrea, som invigdes av Eritreas president Isaias Afewerki 2011, går igenom Laffa. Gergef och Hamdayet tillhörde tidigare delstaten Gedaref. Gränsövergångarna kan beskrivas som små byar utmed gränsen.¹⁶

⁹ Ibid

¹⁰ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare C, samtal i Kassala 2012-05-02

¹¹ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-04-30

¹² Ibid

¹³ UNHCR Sub-Office, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

¹⁴ Anonym källa, samtal i Khartoum 2012-04-26

¹⁵ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare C, samtal i Kassala 2012-05-02

¹⁶ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

I delstaten Gedaref är den mest använda gränsövergången Galabat. I delstaten Red Sea finns också flera officiella gränsövergångar.¹⁷

Vid samtliga officiella gränsövergångar i Sudan finns motsvarande gränsövergång på den eritreanska sidan. På själva gränsen finns både sudanesiska och eritreanska checkpoints. Sudanesisk militär patrullerar utmed gränsen liksom eritreansk militär på andra sidan.¹⁸ Under cirka fem års tid har militären i Eritrea haft order om att skjuta mot personer som försöker lämna landet och fly över gränsen till Sudan. Ordern gäller fortfarande men följs inte. De som påträffas i gränsområdena straffas emellertid hårt av eritreanska myndigheter. Det finns bland annat uppgifter om personer, som efter att ha försökt fly till Sudan, under flera år hållits frihetsberövade under mycket svåra förhållanden på en ö.¹⁹

UNHCR uppgav att sudanesiska myndigheter inte har kontroll över hela gränsen mellan Sudan och Eritrea. Svårigheterna med att kontrollera gränsen beror åtminstone delvis på bristande resurser.²⁰ COR uppgav att den långa gränsen mellan Sudan och Eritrea inte patrulleras i tillräcklig omfattning och många kan därför passera gränsen utan att bli upptäckta. Sudanesisk militär finns stationerad utmed gränsen, men inte i stora antal.²¹

Terrängen utmed gränsen norr om Kassala stad är kuperad och det finns berg. Terrängen utmed gränsen söder om staden är däremot platt och relativt öppen. Floden Gash, som har sitt ursprung i Eritrea, flyter genom Kassala stad.²² Det finns inofficiella vägar och stigar som används utmed hela gränsen. Det är också möjligt att köra bil över gränsen mellan checkpoints och gränsövergångar, även i bergen norr om Kassala stad. UNHCR uppgav att området norr om staden inte är helt fritt från landminor. Det finns inte landminor utmed gränsen söder om staden.²³ COR uppgav att landminor inte är ett problem.²⁴

¹⁷ COR Girba, samtal i Girba 12-05-01

¹⁸ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

¹⁹ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare C, samtal i Kassala 2012-05-02

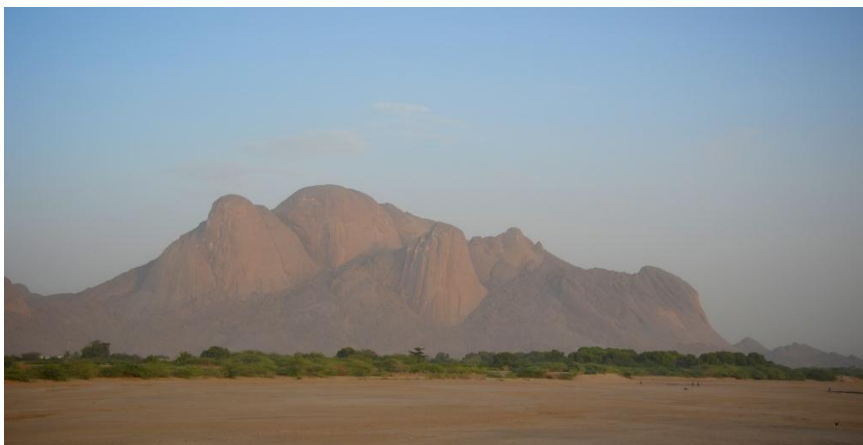
²⁰ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

²¹ Bashin, Abasher, samtal i Shagarab I 2012-05-01

²² Under delar av året torkar floden Gash ut helt.

²³ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

²⁴ COR Kassala, samtal i Kassala 2012-04-30

Den uttorkade floden Gash i Kassala stad med de spektakulära bergen Taka, Totil och Aweitila i bakgrunden. Foto: Louise Stenfors Virenfeldt.

4.2. Illegal gränsövergång

Omkring 2 000 asylsökande per månad från Eritrea passerar gränsen mellan Eritrea och Sudan illegalt och ansöker om asyl i östra Sudan. UNHCR uppgav att inga asylsökande från Eritrea som kommer till östra Sudan har lämnat hemlandet legalt.²⁵ COR uppgav att asylsökande från Eritrea reser in i Sudan olagligt och försöker undvika gränsövergångarna eftersom de inte har giltiga resehandlingar.²⁶

Det har blivit lättare att fly från Eritrea sedan alla vägspärrar togs bort mellan större städer inne i Eritrea, bland andra de utmed vägen från Asmara till Tesseney.²⁷ Idag finns det bara vägspärrar kvar precis utanför städerna. Vägspärrarna togs bort för omkring ett år sedan. Tidigare fanns det mellan 15 och 20 vägspärrar på den 400 km långa vägen från Asmara till Tesseney.²⁸ En annan källa uppgav att om man åker buss och stoppas i en vägspärr utan giltiga handlingar riskerar man fängelse. Mutor till säkerhetstjänsten förekommer i dessa sammanhang.²⁹

UNHCR berättade att asylsökande från Eritrea passerar gränsen illegalt antingen på egen hand eller med hjälp av smugglare. De flesta asylsökande går över gränsen norr om Kassala stad, men många korsar även gränsen söder om staden där terrängen är platt.³⁰ En källa uppgav att det är relativt enkelt att passera gränsen i Kassala, men det finns även andra platser utmed gränsen man kan passera på.³¹ COR beskrev situationen på följande sätt. En del asylsökande från Eritrea reser med fordon mellan olika etapper och

²⁵ Ibid

²⁶ Bashin, Abasher, samtal i Shagarab I 2012-05-01

²⁷ Tesseney är en stad som ligger nära gränsen och den sista staden man passerar på väg till Sudan.

²⁸ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare C, samtal i Kassala 2012-05-02

²⁹ Anonym källa, samtal i Khartoum 2012-04-26

³⁰ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

³¹ Diplomatsk källa A, samtal i Khartoum 2012-04-25

sedan går de över gränsen till fots eller färdas med hjälp av åsna. En del kommer med hjälp av smugglare och andra reser helt själva. Några får hjälp av lokala herdar som visar vägen.³² En källa uppgav att det finns olika risker beroende på om man passerar gränsen på egen hand eller med hjälp av smugglare. Man riskerar bland annat att kidnappas och pressas på pengar om man anlitar fel smugglare.³³

Ett begränsat antal asylsökande passerar emellertid genom de officiella gränsövergångarna utan giltiga resehandlingar. När en asylsökande påträffas utmed gränsen gör sudanesiska myndigheter en inledande utredning direkt på plats. Det kan vara migrationsmyndigheten, militärpolisen eller säkerhetstjänsten eller flera av dem som genomför den första intervjun. Därefter lämnas den asylsökande över till COR för transport till Guest House i Kassala stad och sedan vidare till Shagarab I för registrering och flyktingstatusbedömning.³⁴ UNHCR noterade att man har begränsad kunskap om vad som egentligen händer vid gränsen eftersom man inte har egen personal på plats vid själva gränsen och begränsat tillträde till gränsområdet. Det finns exempel på asylsökande som åtalats och deporterats efter att ha arresterats av sudanesiska gränsvakter.³⁵ Asylsökande som grips på andra platser än Kassala utmed gränsen förs inte nödvändigtvis till Guest House i Kassala stad utan direkt till Shagarab I.³⁶

4.2.1. Asylsökande som passerar gränsen på egen hand

Flera nyanlända asylsökande från Eritrea berättade att de korsat gränsen mellan Eritrea och Sudan på egen hand utan hjälp av smugglare. En 16-årig pojke från Tesseny berättade att han, tillsammans med en annan pojke, begav sig på egen hand till fots mot gränsen. De följde floden och frågade lokalbefolkningen om vägen till Sudan. Sista etappen startades vid 16-tiden och de gick fram till 22-tiden varefter de sov cirka fyra timmar i närheten av gränsövergången Gulsa. De blev sedan arresterade av säkerhetstjänsten från Sudan och fördes till flyktinglägret Wad Sharifey. Efter förhör fördes de till Guest House för asylsökande i Kassala stad.³⁷

En man från Tesseny planerade sin flykt från Eritrea efter att ha kontaktat vänner i Shagarab som beskrivit hur han skulle undvika checkpoints på gränsen. Han och en vän flydde i samband med en permission från militärtjänsten. De påbörjade fotvandringen från Tesseny och gick i riktning mot Gulsa. Man började gå vid 9-tiden på morgonen och kom fram till Sudan vid 15-tiden på eftermiddagen. Han framhöll att de hela tiden var rädda men drevs av desperation.³⁸

³² COR Kassala, samtal i Kassala 2012-04-30

³³ Diplomatisk källa A, samtal i Khartoum 2012-04-25

³⁴ Se avsnitt 5.1. för mer information om Guest House i Kassala stad och asylprocessen.

³⁵ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

³⁶ Ibid

³⁷ Asylsökande A, samtal i Kassala 2012-05-02

³⁸ Asylsökande B, samtal i Kassala 2012-05-02

En tredje asylsökande gick ensam till fots hela vägen till Kassala stad efter att ha flytt från samhällstjänstgöring i närheten av Tesseny. Han frågade nomader han mötte om riktningen. Ibland gick han på vägar och ibland i terrängen. Han sov i skogen när det blev mörkt. Han vet inte var han passerade gränsen, men kom så småningom till Kassala stad.³⁹

En ung kvinna uppgav att hon påbörjade sin flykt från Eritrea genom att resa med lokalbuss från Asmara till Tesseny. De blev inte stoppade på vägen. Hon hade inte heller några dokument att visa upp i fall hon skulle bli stoppad. I Tesseny hittade hon en grupp som också planerade att fly till Sudan och hon beslutade att slå följe med dem. De gick till fots från Tesseny till Kassala stad. En eritreansk man från Sudan visade vägen. Han ville bara hjälpa sina landsmän och tog inte betalt.⁴⁰

4.2.2. Asylsökande som passerar gränsen med hjälp av smugglare

Människosmugglingen från Eritrea till Sudan blomstrar och det finns mycket pengar att tjäna. Både människosmuggling och människohandel har ökat de senaste åren. UNHCR framhöll att smugglingen av asylsökande från Eritrea har pågått under lång tid och kan gå till på flera olika sätt med flera aktörer inblandade.⁴¹ COR uppgav också att eritreaner smugglas till Sudan på många sätt. Många aktörer är inblandade och smugglingen är idag ett regionalt såväl som globalt problem.⁴² En källa uppgav att det sker utbredd smuggling av både människor och varor över den relativt porösa gränsen mellan Eritrea och Sudan. För vissa tar det flera dagar att passera gränsen och det är mer eller mindre livsfarligt.⁴³ Det kan kosta upp till 10 000 USD att bli smugglad från Eritrea.⁴⁴

UNHCR berättade att många smugglare följer med sina ”kunder” fram till gränsen på den eritreanska sidan och sedan passerar personen själv gränsen till fots. På andra sidan i Sudan väntar antingen en ny smugglare eller så hittar personen själv fram till önskad destination.⁴⁵

En eritreansk flykting som kom till Sudan 2005 berättade att han tog kontakt med en välkänd smugglare i Asmara för att få hjälp med att smugglas till Kassala stad. Smugglaren tillhörde inte gruppen rashaida. Projektet var riskabelt eftersom han riskerade att bli angiven om fel person fick reda på planerna. Han och sonen reste med lokalbuss till Tesseny. De hade ett falskt dokument som uppgav att de skulle besöka släktingar i Tesseny. De färdades sedan tillsammans med smugglaren till fots från Tesseny fram till

³⁹ Asylsökande D, samtal i Kassala 2012-05-02

⁴⁰ Asylsökande E, samtal i Kassala 2012-05-02

⁴¹ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

⁴² COR Girba, samtal i Girba 2012-05-01

⁴³ Diplomatisk källa A, samtal i Khartoum 2012-04-25

⁴⁴ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare C, samtal i Khartoum 2012-04-

26

⁴⁵ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

gränsen. Färden påbörjades vid 14-tiden och de nådde Sudan vid midnatt. När de passerade gränsen frågade smugglaren om de ville fortsätta till fots på egen hand eller vänta på att han skulle komma tillbaka med ett fordon. De valde att vänta vid gränsen. Smugglaren kom så småningom tillbaka och körde dem till flyktinglägret Wad Sherifey där de ansökte om asyl. En tid senare smugglades resten av familjen från Asmara till Kassala stad på samma sätt av samme smugglare.⁴⁶

Två unga systrar från en by utanför Asmara berättade att de fick hjälp av släktingar med att hitta en smugglare som kunde ta dem till Kassala. De smugglades sedan i ett lastfordon via Asmara och Tesseney till Kassala stad. När de passerade gränsen var de gömda bland varorna i lastbilen. De vet inte var de passerade gränsen.⁴⁷

En flykting som kom till Sudan 2005 och beviljades flyktingstatus berättade att hon flydde från Asmara, tillsammans med sex män, med hjälp av smugglare. De färdades till fots och red på kameler under totalt åtta dagar innan de nådde Port Sudan. De förflyttade sig endast på nätterna för att undvika att bli upptäckta.⁴⁸

Gruppen rashaida har alltid varit inblandad i människosmugglingen från Eritrea. Rashaida är en grupp som lever som fredlösa i östra Sudan. De är också hemmahörande på andra sidan gränsen i Eritrea. De lever traditionellt som nomader, men idag är många fast bosatta. Smugglare från rashaida opererar ofta med starka fyrhjulsdrivna fordon. De är inte bara inblandade i människosmugglingen från Eritrea till Sudan utan även i människosmugglingen från Kassala och vidare.⁴⁹ En annan källa uppgav att grupperna beni amer och rashaida är inblandade i människosmugglingen från Eritrea. Hela gruppen rashaida rör sig fram och tillbaka över gränsen. Smugglarna använder stora fordon och kör över gränsen i hög fart utan att stanna.⁵⁰

UNHCR gav också exempel på hur eritreanska militärer är inblandade i människosmugglingen på olika sätt. Personer som vill fly från Eritrea kan betala militärer för att få hjälp med att smugglas ut ur landet. Militärerna är underbetalda och behöver extra inkomster. Bland annat utfärdar militärer tillstånd för att resa inne i Eritrea. Ett sådant dokument kostar omkring 1 000 Nakfa. Dokumenten är alltså inte falska i sig. Militärer väljer också att "se åt annat håll" vid gränsen mot betalning. UNHCR har inte information om att utreseviseringar utfärdas mot muta för att resa in i Sudan.⁵¹

En källa uppgav att det åtminstone för ett par år sedan fanns en organiserad "officiell väg för smuggling" ut ur Eritrea. Vissa eritreanska

⁴⁶ Flykting A, samtal i Khartoum 2012-04-28

⁴⁷ Asylsökande C, samtal i Kassala 2012-05-02

⁴⁸ Flykting B, samtal i Khartoum 2012-04-28

⁴⁹ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

⁵⁰ Diplomatisk källa A, samtal i Khartoum 2012-04-25

⁵¹ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare C, samtal i Kassala 2012-05-02

myndighetsaktörer är inblandade i smuglingen och det rör sig om stora summor pengar. Hälften av summan betalas innan avresa i Eritrea och andra hälften betalas vid Eritreas ambassad i Khartoum.⁵² En annan källa uppgav att enskilda myndighetspersoner i Eritrea är inblandade i smuglingen på individuell basis.⁵³

4.3. Smuggling från östra Sudan och vidare

Flyktinglägret Shagarab I har blivit ett centrum för människosmuggling. Flyktingar använder sig ofta av smugglare för att kunna resa vidare från Kassala eftersom det är svårt få tillstånd att lämna flyktinglägren till följd av Sudans lägerpolicy.⁵⁴ Det är främst flyktingar från den nya gruppen som reser vidare. Många registrerar sig inte i Shagarab I hos COR, utan reser direkt vidare. Det beror på hur mycket pengar man har. Den bristande registreringen innebär svårigheter att uppskatta det korrekta antalet flyktingar.⁵⁵

UNHCR uppgav att smugglingsvägarna går via Egypten till Israel och till Khartoum. Det tar mellan sju och tio dagar att smugglas till Israel om allt går som planerat. Resan går genom Sinai och kostar omkring 2 500 USD. En del reser vidare till Europa från Egypten. Asylsökande reser också över Röda havet i små privata båtar med hjälp av smugglare. Det går även färjor och andra båtar från Port Sudan till Jeddah i Saudiarabien. UNHCR har ingen information om att flyktingar reser från Jemen eller Saudiarabien till Sudan för att sedan resa vidare norr ut.⁵⁶ En annan källa uppgav att smugglingsvägarna från Sudan går igenom Egypten och vidare, genom Sinai till Israel och till Khartoum för att sedan försöka ta sig vidare därifrån. Mellan Kassala och Khartoum använder man ofta mindre bussar och man kan även åka båt vissa sträckor. Man färdas inte på huvudvägen utan på en mindre väg med färre vägspärrar. Smugglarna kör helt enkelt runt vägspärrarna eftersom landskapet tillåter det. Smugglingsvägen genom Libyen har upphört på grund av det oroliga säkerhetsläget där.⁵⁷

En flykting bosatt i Khartoum berättade om hur flyktingar som vistas illegalt i huvudstaden reser till östra Sudan för att förnya sina flyktingkort. En del tar chansen och åker med vanlig lokalbuss och hoppas på att ingen kontroll görs av passagerarna vid vägspärrarna. Det finns många vägspärrar utmed huvudvägen mellan Khartoum och Kassala och antalet varierar. Alternativet är att köpa ett falskt resetillstånd. Alla flyktingar vet vem man kan vända sig till för att köpa ett sådant.⁵⁸

En källa uppgav att eritreaner reser med egna passhandlingar innehållande falska viseringar från Khartoum till Europa. Det kostar cirka 2 000 SGD

⁵² Anonym källa, samtal i Khartoum 2012-04-26

⁵³ Diplomatsk källa A, samtal i Khartoum 2012-04-25

⁵⁴ Se avsnitt 6.1. för mer information om Sudans lägerpolicy.

⁵⁵ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

⁵⁶ Ibid

⁵⁷ Diplomatsk källa C, samtal i Khartoum 2012-04-26

⁵⁸ Flykting A, samtal i Khartoum 2012-04-28

(Sudanese pound) att köpa en falsk visering på marknaden i Khartoum. Man reser ofta via Kairo, undviker Lufthansa och KLM och väljer istället Egypt Air och Turkish Airlines.⁵⁹

UNHCR uppgav att nätverken av smugglare sannolikt främst består av sudanesiska tjänstemän, medlemmar från gruppen rashaida och flyktingar som agerar mellanhänder.⁶⁰ En annan källa uppgav att flyktingar förflyttar sig utan tillstånd över hela Sudan och individuella tjänstemän tjänar pengar på det. Det finns också uppgifter om att personer inom säkerhetstjänsten är inblandade i smuglingen till Khartoum.⁶¹

4.4. Kidnappningar av flyktingar och asylsökande

De första rapporterna om kidnappningar av flyktingar och asylsökande i östra Sudan kom för ett par år sedan. Situationen har sedan dess blivit allt sämre och det finns rapporter om att hundratals personer har kidnappats från flyktinglägren i Kassala.⁶²

UNHCR förklarade att kidnappningarna går till på följande sätt. En smugglare i Eritrea smugglar en person till gränsen och sedan står medlemmar av rashaida och väntar med bil på andra sidan för att kidnappa personen. Den som ska smugglas vidare krävs på mer pengar än överenskommet. De personer som passerar gränsen på egen hand riskerar att bli tagna och pressade på pengar för att tillåtas resa vidare. Man vet var asylsökande oftast brukar passera gränsen och väntar där. Denna verksamhet har stor omfattning och sker helt öppet.⁶³

En asylsökande berättade att han flydde från en lång samhällstjänstgöring som fängelsevakt i samband med en permission. Från hembyn utanför Asmara reste han med buss till staden Sawa. Det fanns inga vägspärrar. Under två månader arbetade han med att måla privata hus i Sawa. Från Sawa färdades han, tillsammans med två andra, till fots till Sudan. De gick bara på nätterna för att inte bli upptäckta. De försökte också undvika vägar. De frågade lokala herdar om riktningen. Han vet inte var de passerade gränsen. När de passerade gränsen möttes de plötsligt av starka strålkastarljus och beväpnade personer från rashaida. Kidnapparna satte ögonbindel på dem och förde dem till ett hus där de misshandlades. Kidnapparna begärde 10 000 USD och de kontaktade hans familj i Eritrea. Familjen lyckades endast betala 320 USD. Han såldes därför till en ny grupp och fördes norrut. Den nya gruppen begärde mer pengar och hotade med att ta en njure om han inte betalade. Efter fem dagar fritogs de tre av sudanesisk polis och fördes tillbaka till Kassala stad.⁶⁴

⁵⁹ Diplomatisk källa B, samtal i Khartoum 2012-04-26

⁶⁰ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

⁶¹ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare C, samtal i Khartoum 2012-04-26

⁶² UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare B, samtal 2012-04 i Khartoum

⁶³ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

⁶⁴ Asylsökande F, samtal i Kassala 2012-05-02

Flyktingar kidnappas också direkt från flyktinglägren Shagarab. Det sker i samverkan med förmedlare i lägren. De flyktingar som drabbats har beviljats flyktingstatus och fått sina flyktingkort. När de har tillräckligt med pengar och anlitar en smugglare för att resa vidare så kräver smugglaren mer pengar än avtalat och flyktingen hålls kvar till dess betalning sker.

Ofta väljer smugglarna ut personer som de vet har släktingar i utlandet. Smugglarna kontrollerar flyktingarnas mobiltelefoner för att se om det finns utländska nummer. De tror då att det finns pengar att hämta. Släktingarna krävs på pengar för att personen ska frigges. De kräver mellan 500 och 25 000 USD för att personen ska frigges. Smugglarna är beväpnade och situationen är ofta mycket våldsam. Utpressningen sker bland annat genom att via mobilen förmedla när offret torteras eller våldtas. Det har också förekommit att offer som inte betalat bundits och lämnats i öknen. De kidnappade personerna hålls gömda i hus i och runt Kassala stad samt på vägen mot Egypten.⁶⁵

Bussar med asylsökande på väg till Shagarab I har blivit stoppade av beväpnade män och hela busslaster kidnappats enligt uppgifter från de sudanesiska myndigheterna.⁶⁶

4.4.1. Människohandel

Bland de som kidnappats finns offer för människohandel. De som utsätts för människohandel kan ha varierande juridisk status i Sudan och olika bakgrund.⁶⁷

Vägen som smugglarna använder för att transportera de kidnappade personerna går via Egypten till Israel.⁶⁸ Det går ofta till så att en person säljs vidare till nästa grupp av människohandlare för mer pengar. Offren säljs vidare för att utnyttjas som sexslavar eller till tvångsarbete. Det har också rapporterats om organstöld i Sinai.⁶⁹

UNHCR uppgav att man inte exakt vet vilka som är involverade i kidnappningarna och människohandeln, men nätverken tycks vara mycket komplexa. Det finns misstankar om att flyktingar själva är inblandade och samarbetar med grupper av smugglare och människohandlare. Enskilda sudanesiska tjänstemän misstänks också vara inblandade. Samtidigt poängterade UNHCR att sudanesiska myndigheter är oroade över utvecklingen och vill komma till rätta med problemet.⁷⁰ En annan källa

⁶⁵ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

⁶⁶ Ibid

⁶⁷ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare B, samtal i Khartoum 2012-04-26

⁶⁸ Ibid

⁶⁹ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

⁷⁰ Ibid

uppgav att de flesta inblandade tillhör gruppen rashaida. Det finns också uppgifter om att sudanesisk säkerhetstjänst och polis är iblandade.⁷¹

Den första rättegången mot en grupp kidnappare pågår i Kassala stad. Sex personer har arresterats i ett nätverk bestående av 29 personer. I nätverket ingick personer från rashaida samt andra eritreaner och sudaneser.⁷²

4.5. Lifos kommentar

Omkring 2 000 asylsökande från Eritrea fortsätter att resa in illegalt i östra Sudan varje månad och ansöker om asyl där. De flesta asylsökande passerar gränsen utan att bli upptäckta medan andra arresteras av sudanesiska myndigheter utmed gränsen. Många ansöker inte om asyl utan reser direkt vidare. De källor som intervjuades uppgav att inga asylsökande lämnar Eritrea på legal väg. Lifos noterar att informationen om vilken dokumentation som krävs för att passera gränsen legalt är motstridig. Det kan konstateras att samtliga källor uppgav att yngre personer från Eritrea inte beviljas utresevisering. Någon ålder preciserades inte.⁷³

Lifos konstaterar att asylsökande passerar gränsen mellan Eritrea och Sudan antingen på egen hand eller med hjälp av smugglare. De som på egen hand passerar gränsen kan göra detta på många olika sätt. Bland annat går många till fots från Tesseny fram till gränsen. Man kan till exempel följa floden Gash och ibland har man frågat lokalbefolkningen efter vägen. Gränsen kan passeras såväl dagtid som nattetid. Man tar sig fram till och passerar gränsen både genom att använda vägar eller att gå i terrängen.

Smuggling av asylsökande från Eritrea till östra Sudan har pågått under lång tid och kan gå till på olika sätt. Man kan till exempel smugglas med bil eller till fots med hjälp av olika aktörer, inklusive eritreanska militärer och tjänstemän. UNHCR berättade att många smugglare följer med sina ”kunder” fram till gränsen och sedan passerar personen själv gränsen till fots. Ibland möter någon på andra sidan. Oavsett om man passerar gränsen på egen hand eller med hjälp av smugglare vet inte alla var de passerat gränsen. De flesta asylsökande kommer till Kassala, men det går att passera gränsen på andra platser också.

Lifos konstaterar att flyktinglägret Shagarab I har blivit ett centrum för människosmugglingen från östra Sudan. Man använder sig ofta av smugglare för att kunna resa vidare från Kassala eftersom det är svårt att få tillstånd att lämna flyktinglägren till följd av Sudans lägerpolicy. De viktigaste smugglingsvägarna tycks idag gå via Egypten, genom Sinai till

⁷¹ Diplomatisk källa A, samtal i Khartoum 2012-04-25

⁷² UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

⁷³ Det finns också uppgifter om att eritreanska grupper som lever i gränsområdena kan resa fram och tillbaka mellan Eritrea och Sudan utan utresevisering från Eritrea. Det gäller särskilt grupperna Beni Amer, Bilen och Nara. Det finns dock begränsningar för yngre eritreaner från dessa grupper. Landinfo, *Utsedelse av utreisettillatelse og ulovlig utreise*, 2011-12-20, s. 2 (Lifos 26645)

Israel och via Khartoum. Vidare är kidnappning av flyktingar och asylsökande ett relativt nytt och växande problem. Bland de kidnappade finns också offer för människohandel.

5. Asylprocessen

5.1. Registrering och flyktingstatusbedömning

Det är endast i flyktinglägret Shagarab I som sudanesiska myndigheter registrerar nyanlända asylsökande och genomför flyktingstatusbedömning. UNHCR är inte del av själva asylprocessen.⁷⁴ Shagarab grundades 1984. Det finns numera tre läger på platsen (Shagarab I, II och III), en mottagningsanläggning och ett center för flyktingstatusbedömning. Sedan 2008 har registrering av nyanlända asylsökande och flyktingstatusbedömning gjorts i Shagarab I. Dessförinnan gjordes det i flyktinglägret Wad Sharifey som ligger nära Kassala stad. Shagarab ligger cirka 200 km från Kassala stad.⁷⁵

Boende för nyanlända under asylprocessen i Shagarab I. Foto: Louise Stenfors Virenfeldt

UNHCR uppgav att det i dagsläget finns en ad hoc-lösning för nyanlända asylsökande som kommer via delstaten Red Sea. Denna lösning har kommit till stånd på grund av att borgmästaren i Kassala vägrat att ta emot asylsökande från andra delstater. Flyktingstatusbedömning för denna grupp görs därför i flyktinglägret Um Gargour som ligger i delstaten Gedaref.⁷⁶

Många asylsökande kommer först till UNHCR/COR Guest House i Kassala stad innan de förs till Shagarab I för registrering och flyktingstatusbedömning. Guest House är relativt nytt och etablerades för att garantera en säker transport av asylsökande till Shagarab I. Man vill minska

⁷⁴ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare B, samtal i Khartoum 2012-04-26

⁷⁵ Bashin, Abasher, samtal i Shagarab I 2012-05-01

⁷⁶ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-04-30

riskerna för kidnappning och säkerställa att asylsökande inte blir stoppade av rättsvårdande myndigheter eftersom de inte har några dokument som visar att de är asylsökande. I Toker finns ytterligare ett Guest House för asylsökande som kommer till Sudan via Red Sea.⁷⁷

Det första som händer när någon ansöker om asyl är att säkerhetstjänsten screenar ärendet. Säkerhetstjänsten har bland annat kontor i Shagarab I. Sedan skickas ärendet till COR för fullständig registrering och flyktingstatusbedömning.⁷⁸ Fyra personer från COR arbetar med registrering av nyanlända asylsökande. Ett registeringsformulär fylls i och uppgifterna sparas elektroniskt. Fingeravtryck och foto tas. Det tar cirka två månader innan den asylsökande kallas till COR för fullständig registrering. När registreringen är gjord får den asylsökande ett nummer och tid för asylutredning.⁷⁹ UNHCR uppgav att det i genomsnitt tar två månader innan flyktingstatusbedömning görs av COR. För etiopier och somalier är handläggningstiden längre.⁸⁰

Det finns sju utredare från COR. De genomför individuella asylintervjuer och fattar beslut i ärendena. COR har infört en snabbprocess för eritreanska ärenden. Snabbprocessen omfattar endast asylsökande som avvikit eller deserterat från nationaltjänsten i Eritrea. I dessa ärenden fattas beslut samma dag som intervjun görs och den asylsökande informeras om utgången.⁸¹ UNHCR uppgav att kvalitén på flyktingsstatusbedömningen är undermålig. Asylutredningarna är ofta mycket kortfattade. Det kan ibland bara vara en rad skrivet i utredningsprotokollet. Det ställs till exempel inte frågor om uteslutande för flyktingskap.⁸²

UNHCR uppgav att mellan 96 och 97 % av alla eritreaner beviljas flyktingstatus av COR.⁸³ Enligt COR får 90 till 95 % av alla eritreaner positiva beslut. Dessa avslag rör familjemedlemmar till någon i national service (nationaltjänsten)⁸⁴ och gäller främst trovärdighetsbrister.⁸⁵

De flesta åberopar asylskäl kopplade till nationaltjänsten. Man fruktar hårda straff för att ha undanhållit sig från eller avvikit från tjänstgöringen. Många som flyr är också familjemedlemmar som riskerar att straffas för att barn eller andra släktingar deserterat eller undanhållit sig från nationaltjänsten. Vidare flyr journalister och tjänstemän med oppositionella åsikter.⁸⁶

⁷⁷ Ibid

⁷⁸ Ibid

⁷⁹ Bashin, Abasher, samtal i Shagarab I 2012-05-01

⁸⁰ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-04-30

⁸¹ Bashin, Abasher, samtal i Shagarab I 2012-05-01

⁸² UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-04-30

⁸³ Ibid

⁸⁴ Enligt nationell lagstiftning består nationaltjänsten av sex månaders militärtjänst och tolv månaders samhällstjänst. I praktiken är tjänstgöringen på obestämd tid.

⁸⁵ Bashin, Abasher, samtal i Shagarab I 2012-05-01

⁸⁶ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare B, samtal i Khartoum 2012-04-

Efter att COR genomfört flyktingsstatusbedömning och tagit beslut i ärendet får UNHCR information om ärendet och tillgång till inhämtad information. UNHCR i Kassala får emellertid en lista med namn på alla nyanlända asylsökande efter registreringen i Shagarab I.⁸⁷

Man kan överklaga ett avslagsbeslut från COR. Överklagandet ges då till en annan utredare från COR för en ny bedömning. Efter beslut tagits skickas ärendet till UNHCR i Kassala stad.⁸⁸

Majoriteten av de som ansöker om asyl stannar inte länge i östra Sudan utan reser vidare. Antalet asylsökande som lämnar Shagarab I under asylprocessen är mycket hög. Många avviker också efter att de beviljats flyktingstatus.⁸⁹ Uppskattningsvis 80 % av alla nyanlända asylsökande lämnar flyktinglägren i östra Sudan. De flesta lämnar Kassala efter man fått sitt flyktingkort.⁹⁰ COR sade att de flesta nyanlända lämnar flyktinglägren. Det förekommer också en del cirkulär migration som betyder att flyktingar lämnar flyktinglägren och kommer tillbaka.⁹¹

Det finns temporärt boende för nyanlända asylsökande i Shagarab I. När man fått beslut i sitt ärende flyttas man ut i flyktinglägren och där bor man i traditionella hus, tukols (Se bilden nedan.).⁹²

Bostäder i flyktinglägret Wad Sharifey. Foto: Louise Stenfors Virenfeldt

⁸⁷ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

⁸⁸ Bashin, Abasher, samtal i Shagarab I 12-05-01COR

⁸⁹ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare B, samtal i Khartoum 2012-04-26

⁹⁰ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

⁹¹ COR Girba, samtal i Girba 2012-05-01

⁹² UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare B, samtal i Khartoum 2012-04-26

5.2. Identitetshandlingar för flyktingar

Asylsökande får inga identitetskort eller annan dokumentation som visar deras status i Sudan. En person som beviljats flyktingstatus av COR har rätt till ett flyktingkort. Flyktingkortet är det enda dokument som sudanesiska myndigheter utfärdar för flyktingar. Flyktingar i Kassala bör även ha en kopia av uppgifterna från registreringen i UNHCR:s databas.⁹³

Flyktingkorten som utfärdas i Kassala är gula. I Port Sudan utfärdas både gula och vita flyktingkort. Fram till 2005 utfärdades gröna flyktingkort för flyktingar bosatta i Khartoum. Giltighetstiden för korten är ett år. Det kostar 20 SDG att få ett nytt kort och lika mycket att förlänga.⁹⁴

Flyktingkortens utformning och färg har förändrats genom åren, men inte innehållet. Bland annat var de gula korten utfärdade i Kassala tidigare vita. I Girba började man utfärda gula flyktingkort 2003. På en del platser har korten fyllts i för hand medan andra har varit maskinskrivna. Vidare finns det flyktingkort med både ett och två fingeravtryck på. Många flyktingkort är inplastade, men det är inte obligatoriskt. Inplastningen görs privat, men nyanlända kan få det gjort i samband med utfärdandet för en SDG.⁹⁵

5.3. Lifos kommentar

Det är i princip bara i flyktinglägret Shagrab I som man kan ansöka om asyl och få sitt ärende prövat av sudanesiska myndigheter. Asylprocessen, åtminstone för eritreaner, tycks gå relativt fort. Det finns emellertid stora brister i handläggningen, enligt UNHCR. Åberopade asylskäl känns igen från vår del av världen och bifallsfrekvensen är mycket hög.

Lifos konstaterar att flyktinglägren i östra Sudan endast verkar vara transitläger för många flyktingar på deras resa. UNHCR uppgav att uppskattningsvis 80 % av alla asylsökande lämnar östra Sudan och reser vidare. Detta betyder att det är ett stort antal människor som reser vidare i Sudan och ut i världen. Man avviker under själva processen såväl före som efter man beviljats flyktingstatus.

Flyktingkortet är det enda officiella dokumentet som utfärdas till flyktingar. Lifos konstaterar att flyktingkortens utformning och färg har förändrats genom åren. Det torde därför vara svårt att avgöra äktheten.

6. Situationen för flyktingar i Sudan

6.1. Rörelsefrihet för flyktingar

Sudan har ratificerat 1951 års Konvention angående flyktingars rättsliga ställning. Man har emellertid lämnat en reservation till artikel 26

⁹³ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

⁹⁴ UNHCR Girba Antenna Office, e-post, 2012-07-16

⁹⁵ Ibid

(rörelsefrihet), vilket återspeglas i paragraf 10 i den nationella asyllagstiftningen: *"No refugee shall exercise any political activity during his presence in the Sudan, and he shall not depart from any place of residence specified for him. The penalty for contravening this subsection shall be imprisonment for not more than one year"*.⁹⁶ Sudan tillämpar alltså en lägerpolicy, vilken i praktiken innebär att en flykting behöver tillstånd från säkerhetstjänsten för att lämna flyktinglägret där han eller hon bor.⁹⁷

6.1.1. Situationen i östra Sudan

6.1.1.1. Tillstånd att lämna flyktinglägren

Det är den sudanesiska säkerhetstjänsten som utfärdar tillstånd att lämna flyktinglägren, men man ansöker om tillståndet genom COR. Säkerhetstjänsten är generellt väldigt försiktig med att bevilja tillstånd.⁹⁸ En annan källa uppgav att det är stor skillnad på möjligheten att få ett tillstånd beviljat beroende på om man tillhör den äldre gruppen av eritreanska flyktingar som kom till Sudan innan den 1 januari 2005 eller den nya gruppen som anlände senare. Det är mycket svårare för någon i den nya gruppen att beviljas tillstånd medan det är relativt lätt för flyktingar i den äldre.⁹⁹

I de flesta fall beviljas tillstånd att lämna lägret endast för 72 timmar. Säkerhetstjänsten behåller personens flyktingkort under tiden som tillståndet är giltigt. Som regel beviljas tillstånd för att lämna lägren om man är sjuk och behöver kvalificerad vård som inte finns att tillgå i lägren.¹⁰⁰ En annan källa nämnde att tillstånd att lämna lägret kan också beviljas för utbildning i närheten av lägret, i undantagsfall på grund av arbete eller för flyktingar som ansöker om familjeåterförening och kallas till en intervju vid en ambassad i Khartoum.¹⁰¹

6.1.1.2. Risk för att arresteras och åtalas

Om en flykting påträffas utanför flyktinglägren utan giltigt tillstånd från säkerhetstjänsten riskerar han/hon att arresteras och dömas till ett års fängelse för "illegal movement" (illegal vistelse) enligt artikel 10 i den nationella asyllagstiftningen. En asylsökande utan dokumentation riskerar att deporteras. Polis och säkerhetstjänst gör regelbundna razzior när de kontrollerar identitetshandlingar och arresterar flyktingar utan tillstånd att lämna lägren. Tillstånden blir regelbundet kontrollerade vid alla vägspärrar mellan olika städer och risken att bli påkommen är stor.¹⁰²

⁹⁶ Asylum Act 1974

⁹⁷ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-04-26

⁹⁸ UNHCR Girba Antenna Office, samtal i Kassala 2012-05-02

⁹⁹ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

¹⁰⁰ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, e-post, 2012-06-21

¹⁰¹ UNHCR Girba Antenna Office, samtal i Kassala 2012-05-02

¹⁰² UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

En källa uppgav att flera flyktingar satt fängslade i Kassala på grund av detta brott vid tidpunkten för delegationens besök i östra Sudan. De flesta flyktingar som döms arresteras i vägspärrar när de försöker resa utanför flyktinglägren i östra Sudan.¹⁰³ UNHCR uppgav att man inte har uppgifter om hur många flyktingar som sitter frihetsberövade på grund av detta brott.¹⁰⁴

UNHCR berättade att man samarbetar med lokala jurister som har i uppdrag att regelbundet besöka förvarslokaler i Kassala, Gedaref, Wad el Hilew, New Halfa och Girba, dvs. där det finns flest flyktingar i östra Sudan. UNHCR har sedan januari 2012 inte längre tillträde till fängelser i Kassala och man har därför sämre överblick av situationen. UNHCR har inte heller tillträde till säkerhetspolisens förvar. Juristernas uppgift är att identifiera flyktingar och asylsökande i behov av hjälp och stoppa deporteringar. Juristerna företräder också flyktingar och asylsökande i domstolen.¹⁰⁵

6.1.1.3. Flyktingar bosatta utanför flyktinglägren i östra Sudan

Trots lägerpolicyn bosätter sig en del flyktingar i städerna i östra Sudan, till exempel Kassala stad, Gedaref stad och Showak. De har ofta flyttat från lägren informellt utan att kontakta COR eller UNHCR i förhand. Om de sedan registrerats av UNHCR som bosatta utanför lägren brukar de också kunna få sina sudanesiska identitetshandlingar utställda därefter. De sudanesiska myndigheterna är däremot mycket strikta när det gäller personer som önskar bosätta sig i Khartoum. I praktiken reser emellertid många flyktingar på egen hand till huvudstaden utan tillstånd från de sudanesiska myndigheterna.¹⁰⁶ En annan källa uppgav att många flyktingar som bor och arbetar i städerna i östra Sudan tolereras av myndigheterna. Likaså tolereras deras affärsverksamheter. Det gäller särskilt den gamla gruppen med flyktingar som har samma etniska tillhörighet som lokalbefolkningen. Flyktingarna som anlänt senare till Sudan, bland vilka många är kristna och från det eritreanska höglandet, tolereras normalt inte i städerna utanför lägren.¹⁰⁷

6.1.2. Situationen i Khartoum

6.1.2.1. Vilka flyktingar finns i Khartoum?

Situationen för flyktingar i städerna har blivit allt svårare under de senaste åren då de sudanesiska myndigheterna blivit mer restriktiva med att tillåta flyktingar att vistas i städerna dvs. att tillåta flyktingar att vistas utanför flyktinglägren i östra Sudan.¹⁰⁸ Fram till 2005 tolererade myndigheterna att flyktingar vistades i Khartoum. Det var då möjligt att ansöka om asyl i

¹⁰³ Anonym källa, samtal i Kassala 2012-05-02

¹⁰⁴ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare B, samtal i Kassala 2012-04-26

¹⁰⁵ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

¹⁰⁶ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, e-post, 2012-06-21

¹⁰⁷ UNHCR Girba Antenna Office, e-post, 2012-07-16

¹⁰⁸ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare A, samtal i Khartoum 2012-04-2

Khartoum och få sitt asylärende prövat där. Idag är det inte längre möjligt att ansöka om asyl i Khartoum och myndigheterna strävar efter färre flyktingar i Khartoum än tidigare.¹⁰⁹

Liksom i östra Sudan finns det eritreanska flyktingar både från den gamla och nya gruppen i Khartoum. Flyktingar bosatta i Khartoum kan ha flyktingkort utfärdade i östra Sudan och på andra platser i landet såväl som flyktingkort utfärdade av COR i Khartoum. Fram till 2005, när flyktingstatusbedömning även gjordes i Khartoum, utfärdades gröna flyktingkort för flyktingar bosatta i Khartoum. Sedan dess har inga nya gröna flyktingkort utfärdats i Khartoum. Dessa registreringar gäller dock fortfarande för de flyktingar som bor i Khartoum och COR erkänner de gröna flyktingkorten. Flyktingkorten är giltiga i ett år och förlängs av COR i Khartoum. Innehavare av de gula flyktingkorten utfärdade i östra Sudan måste återvända till flyktinglägren för att förnya sina dokument.¹¹⁰

UNHCR noterade att vissa flyktingar som tidigare fått flyktingkort utfärdade av COR i Khartoum istället fått ett kort för asylsökande. Kopplingen mellan en individs status och typ av kort är således inte alltid tydlig.¹¹¹

Det finns också ett antal flyktingar i Khartoum som endast är registrerade hos UNHCR. De har därför inga flyktingkort från de sudanesiska myndigheterna utan endast ett intyg från UNHCR som bevis på sin status i Sudan. Det finns också personer från Eritrea som varken är registrerade hos de sudanesiska myndigheterna eller UNHCR och alltså inte innehar någon form av dokumentation.¹¹²

UNHCR uppgav att i vissa ömmande fall kan COR bevilja ett temporärt tillstånd för att vistas i Khartoum. Ett sådant tillstånd är lättare att få tillstånd om personen är aktuell för vidarebosättning. Alla tillstånd måste godkännas av säkerhetstjänsten.¹¹³

UNHCR berättade att polisen i Khartoum har börjat utfärda vad som kallas ett "poliskort". Kortet gäller som uppehållstillstånd i en månad och utfärdas till en utlänning som är villig att betala avgiften, oavsett status i landet. Detta sägs vara ett sätt för polisen att tjäna extra pengar. Såvitt UNHCR känner till saknas rättslig grund för att utfärda korten som därmed inte har någon faktisk giltighet. Fördelarna med ett sådant kort är begränsade till Khartoum och kortet är inte till någon nytta utanför centrala Khartoum. Det

¹⁰⁹ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare B, samtal i Khartoum 2012-04-26

¹¹⁰ Ibid

¹¹¹ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare C, e-post, 2012-06-26

¹¹² Ibid

¹¹³ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare B, samtal i Khartoum 2012-04-26

gäller till exempel inte på platser i närheten som Omdurman och Khartoum Bahri.¹¹⁴

Papperslösa utlänningar tros kunna leva i Khartoum under långa perioder. Ovan nämnda poliskort kan vara ett sätt att hantera situationen i Khartoum på där mutor är vara vanliga för att undvika problem med myndigheterna.¹¹⁵

6.1.2.2. Risk för att arresteras och åtalas

Flyktingar och asylsökande i Khartoum riskerar att arresteras i razzior när myndigheterna letar efter illegala invandrare. Även flyktingar som innehar det gröna flyktingkortet utfärdat i Khartoum riskerar att arresteras i de återkommande razziorna.¹¹⁶ De sudanesiska myndigheterna vet på vilka gator flyktingar och asylsökande finns och arbetar och vilka arbetsplatser som har många flyktingar anställda och genomför razzior där. Gripandena sker ofta på allmän plats där flyktingar till exempel arbetar som gatuförsäljare.¹¹⁷

De flesta flyktingar som arresteras i Khartoum kan efter en kortare tid frigges. UNHCR förklarade att flyktingar som har de gula flyktingkortet endast frigges under förutsättning att det finns möjlighet till transport tillbaka till flyktinglägren i östra Sudan. UNHCR genomför inte dessa transporter själv utan ger bidrag till COR för detta. Syftet är att möjliggöra att flyktingarna frigges, men är även ett sätt för UNHCR att bevaka att inga deportationer sker. UNHCR menade att det finns en vilja hos sudanesiska myndigheterna att deportera personer som arresterats för illegal vistelse.¹¹⁸

En eritreansk flykting bosatt i Khartoum, som beviljades flyktingstatus i Kassala och därför har ett gult flyktingkort, berättade att han arresterades en gång på grund av illegal vistelse. I samband med gripandet beslagtogs hans taxi. Han hölls frihetsberövad under ett par månader utan att åtalas. Han frigavs efter att en sudanesisk granne kontaktade myndigheterna. Det är vanligt att flyktingar tvingas att betala mutor för att bli lämnade i fred. Det händer också att flyktingar betalar mutor för att få behålla sina flyktingkort och inte få dem sönderrivna.¹¹⁹

UNHCR i Khartoum har tre jurister anställda som arbetar med att se till att flyktingar och asylsökande inte sitter fängslade på grund av illegal vistelse i staden eller illegal inresa. UNHCR säkerställer att mellan 120 och 150 flyktingar frigges per månad. Ärendena rör främst eritreaner, men även till exempel etiopier. Juristerna besöker förvarslokaler tre gånger i veckan och genom dessa besök kan man utverka att flyktingar frigges. Man har inte tillgång till säkerhetstjänstens förvar. UNHCR får även kännedom om

¹¹⁴ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare C, e-post, 2012-06-26

¹¹⁵ Ibid

¹¹⁶ Ibid

¹¹⁷ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare B, samtal i Khartoum 2012-04-26

¹¹⁸ Ibid

¹¹⁹ Flykting A, samtal i Khartoum 2012-04-28

flyktingar som hålls frihetsberövande genom deras anhöriga och vänner. En flykting kan till exempel ha gripits i sin bostad. UNHCR arbetar också med att utbilda polisen och andra myndigheter i syfte att förhindra att flyktingar med giltiga flyktingkort arresteras. Det poängterades att eritreanska flyktingar inte är särskilt utsatta i Khartoum utan flyktingar från andra länder är också drabbade.¹²⁰

6.1.2.3. Särskilt utsatta grupper i Khartoum

UNHCR berättade att bland de eritreanska flyktingarna i Khartoum finns det personer med politisk profil, till exempel journalister och före detta statstjänstemän, som på olika sätt haft tillgång till information om säkerhetsfrågor i hemlandet. De har problem med den sudanesiska säkerhetstjänsten som kontrollerar deras bostäder med mera. Många har fängslats vid upprepade tillfällen. Problemen är kopplade till Sudans förbättrade relationer till regimen i Eritrea.¹²¹

Det finns också exempel på flyktingar utan politisk profil som är särskilt utsatta av sudanesiska myndigheter. Ett exempel är en grupp eritreaner som arbetat inom flygvapnet och har information om flyg till Somalia och stöd till Al Shabaab. De har haft problem med den sudanesiska säkerhetstjänsten både i Kassala och i Khartoum.¹²²

UNHCR uppgav att det verkar som om oppositionspartiet Eritrean Liberation Front (ELF) i huvudsak upphört i Khartoum. Man har inte kännedom om någon aktivitet i Khartoum, men ELF finns fortfarande i östra Sudan. Det kan också vara på så sätt att medlemmar i ELF har andra sätt att få skydd på i Khartoum än genom att kontakta UNHCR. De kan föredra att hålla en låg profil.¹²³

UNHCR noterade att etiopiska flyktingar och asylsökande i Khartoum är än mer utsatta än eritreaner.¹²⁴

6.2. Rätten till arbete

Enligt sudanesisk lag har flyktingar rätt att arbeta med vissa undantag enligt 14 § i asyllagen. En flykting får dock inte automatiskt arbetstillstånd utan måste ansöka om det för att kunna arbeta lagligt i Sudan. Detta gäller även flyktingar som har de äldre gröna flyktingkortet utfärdade i Khartoum. Enligt UNHCR har det blivit allt mer besvärligt för flyktingar att få ett arbetstillstånd under senare år och idag är det praktiskt taget omöjligt.¹²⁵

¹²⁰ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare B, samtal i Khartoum 2012-04-26

¹²¹ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare C, samtal i Khartoum 2012-04-26

¹²² Ibid

¹²³ Ibid

¹²⁴ Ibid

¹²⁵ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare B, samtal i Khartoum 2012-04-26

Det finns emellertid ett fåtal flyktingar som har arbetstillstånd i Khartoum. Flyktingar tillåts arbeta för internationella organisationer och sudanesiska myndigheter utfärdar ett brev som bevis på anställningen. Det är endast en handfull personer som har denna möjlighet.¹²⁶

Många flyktingar arbetar ändå i städerna, inklusive i Khartoum, ofta som taxichaufförer, teförsäljerskor eller inom hotell- och restaurangbranschen. De flesta arbeten finns inom den informella sektorn eftersom flyktingarna inte har arbetstillstånd. UNHCR har inga uppgifter om antalet flyktingar som arbetar.¹²⁷

I östra Sudan reser många till områden precis utanför flyktinglägren för att arbeta bland annat inom jordbruket. De har inte tillstånd att vistas utanför lägren eftersom tillstånd endast ges för korta perioder.¹²⁸ En annan källa uppgav att flyktingar arbetar för bönder som äger mark runt flyktinglägren och att detta generellt tolereras av myndigheterna. Det mesta av marken runt Shagarab-lägren är privatägd.¹²⁹

En källa uppgav att eritreaner kommer till Khartoum för att kunna arbeta. Majoriteten av eritreanerna saknar giltiga arbetstillstånd och de arbetar i den informella sektorn.¹³⁰ En annan diplomatisk källa uppgav att utlänningar, inklusive eritreanska medborgare, kan beviljas ett tidsbegränsat arbetstillstånd om det finns en sponsor.¹³¹

6.3. Rätten till sudanesiskt medborgarskap

Sudans medborgarskapslagstiftning tillåter naturalisering. Naturalisering är möjlig i två fall. En utlänning kan få sudanesiskt medborgarskap om man vistats lagligt i Sudan under en viss tid eller om man är gift med sudanesisk medborgare.¹³²

I augusti 2011 gjordes nya tillägg i lagen, vilket innebar en skärpning av kraven för naturalisering. De nya tilläggen i artikel 18 innebär att en utlänning nu ska ha haft "lawful and continuous residence" (legal och oavbruten hemvist) i Sudan under 10 år istället för 5 år.¹³³ Kraven på att man ska vara vuxen och av "sound mind" (vid sina sinnens fulla bruk) kvarstår. Ett ytterligare tillägg är kravet på "lawful way of living" (hederligt leverne). Det var i maj 2012 oklart hur den nya lagstiftningen kommer att tolkas i praktiken. Det har emellertid sannolikt blivit svårare att uppfylla

¹²⁶ Ibid

¹²⁷ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, e-post, 2012-06-21

¹²⁸ Ibid

¹²⁹ UNHCR Girba Antenna Office, samtal i Kassala 2012-05-02

¹³⁰ Diplomatsk källa A, samtal i Khartoum 2012-04-25

¹³¹ Diplomatsk källa C, samtal i Khartoum 2012-04-26

¹³² UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare D, samtal i Khartoum 2012-04-

26

¹³³ Sudanese Nationality Act 1994 (1994/5/17)

kraven för naturalisering efter de nya tilläggen. Fler krav att uppfylla helt enkelt.¹³⁴

Vad gäller den andra möjligheten till naturalisering genom giftermål så kan en utländsk kvinna som gifter sig med en sudanesisk man beviljas sudanesiskt medborgarskap efter två års samlevnad och äktenskap. Det är en okomplicerad process som går relativt fort. Det är emellertid annorlunda för en utländsk man som gifter sig med en sudanesisk kvinna. Han kan endast bli sudanesisk medborgare genom naturalisering enligt artikel 18 om bosättning i landet (Se ovan.).¹³⁵

Medborgarskap är inte en rättighet och myndigheterna kan bestämma fritt från fall till fall. Det finns möjlighet att överklaga ett negativt beslut. Andra instans är emellertid inte oberoende utan består av en kommission som presidenten utsett. Inga fall har hittills ändrats av kommissionen.¹³⁶

UNHCR uppgav att man saknar detaljerade uppgifter om huruvida eritreanska flyktingar i praktiken beviljats sudanesiska medborgarskap. Det finns uppgifter om att en del eritreaner gavs sudanesiska medborgarskap för att rösta på regeringspartiet i samband med det senaste valet. En del eritreaner från den gamla flyktinggruppen har troligen även beviljats sudanesiska medborgarskap innan dess. Det finns inga närmare uppgifter om antal eller övrig information eftersom varken flyktingarna själva eller COR önskar tillhandahålla sådan information. Flyktingarna skulle förlora sin flyktingstatus och därmed visst bistånd och COR få mindre budget om det kom fram att antalet flyktingar minskat på grund av naturalisering.¹³⁷ En annan källa uppgav att en del eritreanska flyktingar har beviljats sudanesiskt medborgarskap under åren, men det är oklart under vilka omständigheter det skett. Kanske är det lättare för flyktingar med samma etniska bakgrund som lokalbefolkningen, men man vet egentligen inte. Flyktingarna själva är sannolikt inte heller intresserade av att informera om ett sudanesiskt medborgarskap.¹³⁸

6.4. Deportationer

6.4.1. Deportationer av personer gripna i norra Sudan

Totalt 400 personer som arresterades i norra Sudan deporterades under hösten 2011. De hölls frihetsberövade under flera månader i Dongola nära gränsen till Egypten innan de deporterades av sudanesiska myndigheter. De flesta var eritreanska medborgare, men även en handfull etiopier deporterades. De transporterades med bussar via Khartoum till Kassala och

¹³⁴ Ibid

¹³⁵ Ibid

¹³⁶ Ibid

¹³⁷ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

¹³⁸ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare D, samtal i Khartoum 2012-04-

lämnades sedan över till eritreanska myndigheter vid gränsen. Vid ett tillfälle hoppade några personer av bussen. En skadades och en annan avled senare. Den största gruppen som deporterades tillsammans bestod av 300 personer. Under 2010 registrerade UNHCR endast 15 tvångsdeportationer.¹³⁹

Grupperna som arresterades i norra Sudan och sedan deporterades förra året bestod av män, kvinnor och barn med olika status i Sudan. Många hade registrerats som asylsökande i flyktinglägret Shagarab I medan några inte var registrerade överhuvudtaget hos de sudanesiska myndigheterna eller hos UNHCR. Ett antal kan ha haft flyktingstatus, men dokumentation saknas.¹⁴⁰ I oktober 2011 gick UNHCR ut och meddelade att fler än 300 eritreanska asylsökande och flyktingar hade deporterats från Sudan.¹⁴¹

UNHCR har mycket lite information om vad som hände med dessa personer vid ankomsten till Eritrea. Endast en person som deporterades lyckades ta sig tillbaka till Sudan. Han berättade att bussar väntade på den eritreanska sidan av gränsen och att de lämnades över till eritreanska myndigheter. Han blev separerad från de andra, fängslades och utsattes för tvångsarbete innan han lyckades fly tillbaka till Sudan.¹⁴²

6.4.2. Deportationer av personer gripna i östra Sudan

Omkring 80 eritreaner som arresterades i östra Sudan deporterades under 2011. Samtliga dömdes för illegal inresa innan deportation.¹⁴³ En annan källa uppgav att 117 personer deporterades till Eritrea under 2011.¹⁴⁴ Under perioden januari-juni 2012 har hittills 27 eritreanska asylsökande deporterats efter att ha gripits i östra Sudan.¹⁴⁵

UNHCR uppgav att det är främst asylsökande som har deporterats till Eritrea. De åtalades för illegal inresa och dömdes till deportation utan att få tillgång till asylprocessen. De var inte registrerade hos COR eller UNHCR, men ansökte om asyl. UNHCR menade att de förbättrade relationerna mellan Sudan och Eritrea påverkar. Sudanesiska myndigheter hävdar att det gäller personer som inte behöver asyl och att det endast gäller återsändande av vanliga migranter.¹⁴⁶ En annan källa uppgav att det troligen finns en överenskommelse mellan Sudan och Eritrea om sådan deportation.¹⁴⁷

¹³⁹ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare B, samtal i Khartoum 2012-04-26

¹⁴⁰ Ibid

¹⁴¹ UNHCR, *UNHCR dismay at new deportation of Eritreans by Sudan*, 2011-10-18

¹⁴² Ibid

¹⁴³ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

¹⁴⁴ Anonym källa, samtal i Kassala 2012-05-02

¹⁴⁵ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare B, e-post, 2012-07-04

¹⁴⁶ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala 2012-05-02

¹⁴⁷ UNHCR Representation Office Khartoum, medarbetare B, samtal i Khartoum 2012-04-26

Majoriteten av eritreaner som åtalats för illegal inresa grips kort efter ankomsten till Sudan. Många arresteras redan innan de kommer till Kassala stad medan en del arresteras inne i staden.¹⁴⁸ Enligt UNHCR har de asylsökande som deporterats inte haft någon särskild profil.¹⁴⁹

Bland de eritreaner som greps i östra Sudan och deporterades förra året fanns två personer som hade beviljats flyktingstatus av sudanesiska myndigheter. De dömdes båda för illegal inresa av domstolen Kassala. Den ene arresterades i närheten av Kassala stad i samband med att han kontaktade en smugglare som skulle smuggla honom till Egypten. Den andre arresterades i Girba när han tillsammans med andra försökte resa till Khartoum utan tillstånd.¹⁵⁰

En källa uppgav att eritreaner med högre positioner i hemlandet och med anknytning till regimen deporteras av den sudensiska säkerhetstjänsten.¹⁵¹

De flesta fall med illegal inresa finns i Kassala. Bedömningen i första instans är godtycklig och utgången är beroende av den enskilda domarens inställning. En dom går att överklaga. Under överklagandeprocessen hörs emellertid inte den åtalade och det är mycket svårt att få en annan utgång i målet. Liksom i första instans har de enskilda domarna olika inställning i denna fråga.¹⁵²

Själva deporteringen av en person som dömts för illegal inresa går till på följande sätt. Personen körs till gränsen av sudensiska migrationstjänstemän och överlämnas där till eritreanska myndigheter.¹⁵³

6.5. Lifos kommentar

Lifos konstaterar att rätten till rörelsefrihet för flyktingar är inskränkt i Sudan. Sudan har ratificerat 1951 års Konvention om flyktingars rättsliga ställning. Man har emellertid lämnat en reservation mot artikel 26 (rörelsefrihet), vilket innebär att Sudan tillämpar en lägerpolicy och en flykting behöver tillstånd från säkerhetstjänsten för att lämna flyktinglägret där han eller hon bor. Det är svårt att få tillstånd att lämna lägren för de flesta annat än för kortare tid för till exempel sjukvård. I praktiken är därför flyktingar hänvisade till ett liv under svår humanitära förhållanden i flyktingläger i östra Sudan.

En flykting som påträffas utanför flyktinglägren utan giltigt tillstånd riskerar att arresteras och åtalas både i östra Sudan och i Khartoum. Det gäller även flyktingar med gröna flyktingkort utfärdade i Khartoum innan 2005.

¹⁴⁸ Anonym källa, samtal i Kassala 2012-05-02

¹⁴⁹ UNHCR Sub-Office Kassala, medarbetare B, e-post, 2012-07-04

¹⁵⁰ Ibid

¹⁵¹ Diplomatsk källa A, samtal i Khartoum 2012-04-25

¹⁵² Anonym källa, samtal i Kassala 2012-05-02

¹⁵³ Ibid

UNHCR besöker regelbundet lokaler där personer kan hållas gripna för att identifiera flyktingar och asylsökande som arresterats på grund av illegal vistelse eller illegal inresa. Flyktinglägren är inte stängda eller hårt bevakade och det är därför inte svårt att resa därifrån om man önskar. Samtidigt framkom att sudanesiska myndigheter tolererar en del flyktingar bosatta i städerna i östra Sudan.

Lifos konstaterar att nationell lagstiftning ger flyktingar rätt att arbeta. I praktiken är det emellertid praktiskt taget omöjligt för en flykting att få arbetstillstånd med enstaka undantag. Många flyktingar tvingas därför arbeta i den informella sektorn utan arbetstillstånd. Risken för att gripas i razzior är reell.

Vidare kan konstateras att nationell lagstiftning, åtminstone i teorin, ger flyktingar möjlighet att få sudanesiskt medborgarskap. Kraven för naturalisering har dock skärpts nyligen. I praktiken är det oklart om och under vilka omständigheter flyktingar kan beviljas sudanesiskt medborgarskap.

Lifos konstaterar att eritreanska asylsökande och flyktingar i Sudan riskerar att bli deporterade till Eritrea. Vidare har antalet deportationer ökat de senaste två åren. Totalt 400 personer som greps i norra Sudan deporterades under hösten 2011. De hölls frihetsberövade under flera månader nära gränsen till Egypten innan de deporterades av sudanesiska myndigheter via Kassala. De flesta var eritreanska medborgare. Enligt UNHCR deporterades omkring 80 eritreaner som greps i östra Sudan under 2011. Under perioden januari-juni 2012 har hittills 27 eritreanska asylsökande deporterats.

Lifos konstaterar sammanfattningsvis att den som beviljats flyktingstatus i Sudan generellt sett har en osäker situation.

Källförteckning

Elektroniska källor

Landinfo, *Utsedelse av utreisestillatelse og ulovlig utreise*, 2011-12-20, s. 2, http://www.landinfo.no/asset/1939/1/1939_1.pdf (Hämtad 2012-12-07)

UNHCR, UNHCR dismay at new deportations of Eritreans by Sudan, 2011-10-18, <http://www.unhcr.org/refworld/country,COI,,ERI,456d621e2,4e9d6b882,0.html> (Hämtad 2012-12-07)

Muntliga källor

Anonym källa, Kassala, samtal i Kassala, maj 2012

Anonym källa, Khartoum, samtal i Khartoum, april 2012

Asylsökande A, Kassala, samtal i Kassala, maj 2012

Asylsökande B, Kassala, samtal i Kassala, maj 2012

Asylsökande C, Kassala, samtal i Kassala, maj 2012

Asylsökande D, Kassala, samtal i Kassala, maj 2012

Asylsökande E, Kassala, samtal i Kassala, maj 2012

Asylsökande F, Kassala, samtal i Kassala, maj 2012

Bashin, Abasher, Adjudicator, COR, samtal i Shagarab I, maj 2012

Commissioner for Refugees (COR), Girba, samtal i Girba, maj 2012

COR, Kassala, samtal i Kassala, april 2012

Diplomatisk källa A, Khartoum, samtal i Khartoum, april 2012

Diplomatisk källa B, Khartoum, samtal i Khartoum, april 2012

Diplomatisk källa C, Khartoum, samtal i Khartoum, april 2012

Flykting A, Khartoum, samtal i Khartoum, april 2012

Flykting B, Khartoum, samtal i Khartoum, april 2012

UNHCR Antenna Office, Girba, samtal i Kassala, maj 2012

UNHCR Antenna Office, Girba, e-post, 12-07-16

UNHCR Representation Office, Khartoum, medarbetare A, samtal i Khartoum, april 2012

UNHCR Representation Office, Khartoum, medarbetare B, samtal i Khartoum, april 2012

UNHCR Representation Office, Khartoum, medarbetare C, samtal i Khartoum, april 2012

UNHCR Representation Office, Khartoum, medarbetare C, e-post, 12-06-26

UNHCR Representation Office, Khartoum, medarbetare D, samtal i Khartoum, april 2012

UNHCR Sub-Office, Kassala, medarbetare A, samtal i Kassala, april och maj 2012

UNHCR Sub-Office, Kassala, medarbetare A, e-post, 12-06-21

UNHCR Sub-Office, Kassala, medarbetare B, samtal i Kassala, april 2012

UNHCR Sub-Office, Kassala, medarbetare B, e-post, 12-07-04

UNHCR Sub-Office, Kassala, medarbetare C, samtal i Kassala, maj 2012